

**Oponentský posudek na disertační práci Mgr. Petera Svobody na téma:
Flexibilita a lokalizace práce v Česku 1991-2011: analýza prostorových aspektů /
Flexibility and localization of work in Czechia 1991-2011: analysis of the spatial aspects**

Úvod

Předložená disertační práce řeší problematiku změn prostorových aspektů práce v České republice s ohledem na její flexibilitu. Práce řeší dané téma na bázi geografických přístupů s využitím konceptů používaných v sociálních vědách (zejména v sociologii a ekonomii). Tento konstrukt považuji za opodstatněný, běžně využívaný v sociálně geografickém výzkumu.

Autor předložil disertační práci jako soubor svých publikačních výstupů, kterému předchází teoreticko-metodologický rámec k danému výzkumnému tématu. Hodnocení oponenta se bude především věnovat první části, která představuje jak teoretická, tak i metodologická východiska disertační práce. Druhou část tvoří soubor šesti publikací autora, které se věnují tématu disertační práce. Tyto publikační výstupy prošly v nedávné minulosti úspěšným recenzním řízením, a tak jejich další recenze není dle názoru oponenta nutná. Spíše se v hodnocení zaměřím na jejich zařazení do struktury práce.

Úvodní část disertační práce P. Svobody má 49 číslovaných stran. Nutno dodat, že do tohoto rozsahu disertant zařadil kromě samotného rozboru vědeckých konceptů a přístupů k výzkumu sociálních, ekonomických a prostorových aspektů práce a představení publikací zařazených do disertační práce rovněž seznam publikací autora čítající 22 položek. Z toho je většina prvoautorských. Ukazuje se, že disertant dlouhodobě a soustavně pracoval na daném tématu, čímž získal dostatečnou předmětovou erudici. Disertační práci P. Svobody tak pokládám za profesně kompetentní dílo.

Aktuálnost tématu

Předloženou disertační práci hodnotím jako aktuální, a to nejen pro geografii, ale i příbuzné obory (ekonomie, sociologie). Přináší poznatky o vývoji a soudobém rámci sociálně-prostorových aspektů lokalizace, delokalizace a flexibility práce v širším než jenom domácím (českém) prostředí městských regionů. Rozšiřuje poznání využitím nových technologií (ICT). Tyto technologie nově definují virtuální prostor, který představuje nový konceptuální rámec výzkumu práce.

Cíle práce

Hlavním cílem práce bylo poznat (analyzovat) a vysvětlit vztah mezi mobilitou práce (lokalizace, delokalizace a flexibilita) a městským prostředím. Jak disertant uvádí na str. 14, jeho snahou bylo propojit urbánní geografii a geografii práce, které chápe jako dvě samostatné vědecké disciplíny, a to na základě používání odlišných teoretických a metodických přístupů. Domnívám že, toto tvrzení je příliš striktní a zjednodušující. Pro toto tvrzení by bylo potřeba širší diskuse.

Na hlavní cíl navazují tři dílčí cíle: 1) diskutovat teoretické přístupy, které jsou relevantní pro současný výzkum souvislostí mezi flexibilitou a lokalizací práce a městským, potažmo metropolitním prostředím; 2) zhodnotit metodické možnosti výzkumu lokalizace a flexibility práce ve vazbě na sociálně-prostorovou diferenciaci a sociální prostředí českých městských regionů; 3) představit hlavní výsledky výzkumu změn ve flexibilitě a lokalizace práce a jejich vlivu na formování metropolitních regionů v ČR.

Po prostudování disertační práce mohu konstatovat, že cíle byly splněny.

Metody práce

Metody použité v disertační práci jsou poměrně široké. Jejich základem jsou kvantitativní metody a tradiční data založené na analýze dlouhodobého vývoje statistik populačních cenů se zaměřením na klasifikaci práce a proměn její struktury. Lze souhlasit s disertantem, že takto zvolený přístup je důležitý pro porozumění širších souvislostí flexibilních projevů práce (str. 28).

Součástí použitých metod byla dále analýza prostorových dat z databáze Corine Land Cover, Základní báze geografických dat nebo Digitální katastrální mapy s daty o počtu pracovních příležitostí odvozených z výsledků SLDB 1991, 2001, 2011. Okrajově bylo realizováno také terénní šetření ve vybraných obcích v zázemí Prahy s cílem prokázat vliv komerční suburbanizace na proměny lokalizace práce.

Metodickou inspirací pro výzkum v oblasti geografie práce (ale i dalších geografických subdisciplínách) bylo využití tzv. big data o návštěvnosti webu ČGS s použitím nástroje Google Analytics. Ukazuje se, že nasazení moderních metod ICT pro výzkum proměn lokalizace a flexibility práce bude stále častěji, jelikož práce se stává stále více prostorově proměnlivější.

Struktura, výsledky a přínos práce

Disertační práce se skládá z úvodní teoreticko-metodologické části a souboru šesti publikací. Soubor publikací je tvořen jedním impaktivním článkem (Ekonomický časopis, 2015), dvěma články v recenzovaných domácích časopisech (Historická geografie, 2014 a Informace ČGS, 2015), dvěma kapitolami v monografiích (Academia, 2017) a jednou odbornou mapou (Historický atlas českých zemí, 2017). Jak je vidět, spektrum publikací zařazených do disertační práce je značně pestré. Kvituji, že práce vznikly také přispěním projektů financovaných GA UK, GA ČR a MK ČR.

Úvodní teoretická část je strukturována do pěti kapitol. Stěžejní jsou kapitoly 2, 3 a 4. V nich autor diskutuje širokou paletu teoreticko-metodologických přístupů k výzkumu geografických aspektů práce a ukazuje tím svou erudici. V kap. 2 představuje a hodnotí obecná teoretická východiska pro výzkum lokalizace a flexibility práce, dokumentuje změnu charakteru práce a její delokalizační tendence v novém věku ICT, široce diskutuje vztah albertovské školy sociální geografie založené na sledování dlouhodobého vývoje pracovních vztahů a sídelního systému, detailněji analyzuje vztah flexibility a lokalizace práce k metropolitním regionům. V kap. 3 autor prezentuje hlavní metodické postupy, které uplatnil při zpracování publikací zařazených do souboru. Jejich představením a zhodnocením hlavního přínosu je poté obsahem kap. 4.

Výsledky disertační práce jsou dvojí: i) poměrně široká teoreticko-metodologická rešerše konceptů v sociálně-geografickém výzkumu práce a ii) dílčí výsledky pokrývající rozdílná témata v rámci výzkumu geografie práce – viz přiložené publikace. Všechny dosažené výsledky hodnotím kladně a považuji je za přínosné pro další rozvoj vědní disciplíny geografie práce.

Poznámky a diskusní otázky

Diskusní otázky:

- Při podrobném prostudování seznamu literatury jsem mezi domácími autory nenašel žádné mimopražské věnující se geografii práce. Znamená to, že mimo Prahu se nikdo tomuto tématu nevěnoval, nevěnuje?
- Jak se podle Vás promění v příštích letech charakter práce, její lokalizace a flexibilita? Jakou v tomto směru očekáváte potřebu geografického výzkumu?

Závěr

Závěrečné hodnocení předložené disertační práce je pozitivní. Disertant se dobře zhostil svého úkolu a je vidět že se dané problematice orientuje. Autor prokázal, že dokáže samostatně vědecky pracovat. Myslím, že tato práce přispěje rozvoji geografie práce a že o tento směr mezi českými geografy bude zájem. Je to téma rozhodně zajímavé a vidím v něm i četné aplikace pro veřejný, snad i soukromý sektor.

Doporučuji, aby disertační práce byla přijata k obhajobě a aby na základě její úspěšné obhajoby byl Mgr. Peteru Svobodovi udělen akademický titul „**philosophiae doctor**“ (Ph.D.) ve studijním programu Sociální geografie a regionální rozvoj.

V Olomouci 30. 8. 2019

doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
oponent